

Mawra sa Hall-Farruġ

Minn mindu kont tfajjel, ix-xhur helwa u kollha hjaġja tar-Rebbiegħa hjaġruni biex nitbiegħed mill-ħitan tad-dar u noħroġ indur u nigri qalb l-egħlieqi mħaddra, ninzel ġe l-widien u nitla' fuq l-għoljiet tal-gżira ċkejna tagħna. Din il-hjaġja flok li ntfiet maż-żmien iktar tkebbset, qabdet u saret drawwa, u biex ngħid hekk, bżonn. Kull sena inkun fejn inkun noħroġ għal sigħat twal waħdi jew ma' xi ħabib tal-qalb, indur fejn jifgħni r-riħ. X'hawn isbaħ milli titbiegħed mill-agħa ta' l-ibliet, mill-ħisejjes tal-karozzi, mill-għajjat tan-nies! X'hawn isbaħ milli wieħed jerħilha għat-trejkat miksiġa bi twapet ta' ward selvaġġ ta' kull ġens, daqs u fwieħa, kollha friefet ta' kull lewn, li ferħana u għatxiena jittajru minn fuq warda għall-oħra biex jieklu, jixorbu u fl-istess ħin ikattru n-nisel tax-xtieli fibiebhom!

Xi ħmistax ilu kif ħassejtni ftit maħlul minn dmirijiet, ġbidt bħas-soltu, minn fejn il-knisja ċ-ċkejna tal-Madonna tal-Karmnu ta' Hal-Luqa, għal Hall-Farruġ bil-ħsieb li ninzel sal-knisja tal-Vitorja li tħares fuq Wied Ħanżir u minn hemm nitla' Bur-Megħeż u noħroġ minn fejn tad-Dawl; iżda, kif wasalt Hall-Farruġ sibt hjaġt baxx quddiem wiċċi, għadu kif inbena li qisu ried jgħidli: "Zomm, daqshekk tista' timxi, hawn tiegħi, m'għadux tiegħek."

Harist il-quddiem u rajt għadd kbir ta' rġiel jaħdmu b'ruħhom u b'ġisimhom—min ihott il-ħitan, min iġorr il-ġebel, min iwitti, min jordom, min iġħabbi l-ħamrija, min ikisser, i-qaċċat u jisserra s-siġar; mill-bogħod ilmaħt ġej għadd kbir ta' karettuni mgħobbija ħamrija qishom karwani jaqsmu xi deżert.

"Jaħasra, kif intemm kollox!" għidt bejni u bejn ruħi u ħafna ħsibijiet bdew għaddejnin minn moħħi. Dawk l-oqsmu, minn ġonna ta' hena u ġid, sa jsiru wita iebsa ta' biża', ta' biki, u ta' qtigħ il-qalb. Dik l-art li tant tāt uċuħ tajba, li fuqha nxtered l-għaraq ta' tbatija tal-bidwi ħija, malti, dik il-ħamrija li tāt il-hjaġja lil ħafna nies, bhejjem u tjur, issa spiċċat għal kollox, ġiet imwebbsa, imballta biex tilqa' ġo ħdanha l-egħdewwa tal-bniedem, qerrieda ta' ġensna.

Spicċat dik il-ħidura tas-siġar tal-ħarrub li kienet qisha roqgħa ħadra fuq fond kannella, spicċa l-kenn għall-għasafar tal-post u mhumiex, spicċaw dawk il-friegħi li fuqhom in-bnew tant bejtiet tal-buful, u dak l-għana ta' l-għasafar fit-tbex-bix u f'inżul ix-xemx, sa jinbidel fi tvenvin u fi ħsejjes ta' biża' ta' l-ajruplani; u fejn darba l-moħriet kien iħalli r-raddi u l-bebbux trieqtu tal-fidda issa l-ajruplani sejr inħallu sħaba ċkejnkna tal-ħamrija. Dawk id-dwejriet li kienu jinsabu 'lhawn u 'lhinn fejn dari l-bidwi u l-kaċċatur kienu jistkennew minn xi bexxa xita, u li fuqhom kienu jiferrxu d-dwieli u għal kenn tagħhom iħaddar it-tursin, issa ma jidhrux iżjed.

Għabu dawk it-trejqat li minnhom għaddew il-passi għaj-jiena tal-bidwi u tar-ragħaj, tant karrettuni mgħobbija silla, xgħir, qamħ u patata; spicċa kollox, saret bidla kbira.

Imma mill-banda l-oħra, għala qiegħed jisgħob bija dan kollu? B'daqshekk il-ġmiel ta' Malta ma nqeredx għal kollox, u fejn induru għad fadal. Dan it-taqlib mhux ħaġa oħra ħilief barka t'Alla, riżq u wens għalina l-Maltin. Ara kemm nies taħdem u kemm għad trid taħdem, ara kemm flus deħilin hawn Malta. Il-bidwi daħħal flusu, ix-xjuħ jistgħu jistrieħu u jpap-pu dawk il-ħabbtejn li daħħlu u ż-żgħażaġħ jaħdmu flok misse-rijiethom. Il-quddiem ir-raħal ikun aħjar għax il-kummerċ jikber u n-nies titħallat, u kif fil-qedem il-Maltin ħutna wrew ħilthom fuq il-baħar, fil-fortizzi u fuq is-swar, hekk fl-ġej ikunu jistgħu ikatru ħilthom fl-ajru u Maltin u Inġliżi jaħdmu b'fehma waħda, b'qalb waħda, u b'rieda waħda biex il-ban-diera inġliża tibqa' tperper mal-maltija mgħannqin it-tnejn flimkien biex waħda ma tinfiridx mill-oħra.

ANT. VALLETTA.